

Diplomatura:	EDUCACIÓ INFANTIL
Assignatura:	DESENVOLUPAMENT PSICOMOTOR
Àrea de coneixement:	DIDÀCTICA DE L'EXPRESSIÓ CORPORAL
Departament:	DIDÀCTICA DE L'EXPRESSIÓ MUSICAL, PLÀSTICA I CORPORAL
Nº Crèdits:	8
Classe:	TRONCAL

OBJECTIUS

- Considerar el propi cos com a instrument d'acció individual i com a vehicle d'expressió i comunicació amb els altres.
- Assolir actituds favorables cap a una concepció educativa que valori l'activitat corporal i física com a element essencial en el procés de desenvolupament integral de les persones.
- Conèixer el procés de l'evolució motriu i psicomotriu dels infants, centrant l'atenció en l'interval d'edat de 0 a 6 anys i interrelacionant-ho amb el procés d'evolució global.
- Adquirir recursos didàctics, pautes d'observació, programació i avaluació per facilitar el procés de desenvolupament i aprenentatge psicomotor a l'etapa d'Educació Infantil.

CONTINGUTS

1.- El desenvolupament psicomotor.

1.1.- Definició del concepte

1.2.- Factors interns i externs que intervenen en el procés de desenvolupament psicomotor

1.3.- Concreció a l'etapa de 0 a 6 anys.

2.- Funcions i capacitats que intervenen en el procés de desenvolupament psicomotor.

2.1.- Les sensacions, les percepcions, i les representacions.

2.2.- El moviment:

- moviment reflexe i moviment espontani
- moviment voluntari
- moviment automatitzat

2.3.- El coneixement corporal. L'esquema corporal

- definició de descoberta i coneixement corporal.
- evolució i estructuració de l'esquema corporal
- components de l'esquema corporal:
 - el to muscular, el diàleg tònic
 - la lateralitat i el procés de lateralització
 - la postura i l'equilibri
 - la respiració
 - la relaxació

2.4.- Les capacitats coordinatives

- coordinació dinàmica específica: la premsió, la manipulació, el gest.
- coordinació dinàmica general:
 - desplaçaments actius: marxa, carrera, salt, quadrupèdies, reptacions, trepes.
 - desplaçaments passius: els transports
- coordinació dinàmica especial:
 - coordinació ull-mà; coordinació ull-peu; coordinació ull-cap

2.5.- L'estructuració espacio-temporal:

- Fonamentació i importància de l'estructuració espai-temps
- L'estructuració espacial:
 - nocions i conceptes
 - l'espai proper i l'espai llunyà
 - l'organització de les relacions espacials entre el propi cos, els objectes i els altres
- L'estructuració temporal:
 - nocions i conceptes
 - la velocitat
 - la durada
 - el ritme
- L'activitat gràfica

2.6.- L'expressió i la comunicació:

- relació, expressió i comunicació motrius:
 - emocions i expressivitat
 - relació amb el propi cos
 - relació amb els objectes i materials
 - relació i comunicació amb els altres.

3.- L'educació corporal a l'etapa de l'Educació Infantil:

3.1.- La importància del moviment en el desenvolupament dels infants de 0 a 6 anys.

3.2.- Les activitats motrius espontànies:

- el joc com a forma d'exploració, experimentació i descoberta del món.
- imitació i creativitat motòriques

3.3.- Les activitats de vida quotidiana:

- cap a l'autonomia motriu
- mecanismes d'integració i socialització

3.4.- Les activitats en situacions educatives organitzades pels mestres:

- interiorització de les vivències i interrelació amb altres àrees educatives.

4.- Didàctica i l'organització de l'Educació Corporal a l'Etapa d'Educació Infantil

4.1.- El marc físic:

- les instal·lacions
- la distribució de l'espai i del temps
- els materials didàctics

4.2.- El marc social:

- les actituds i les funcions del professorat
- les interaccions entre iguals i amb els adults

4.3.- La programació

- objectius
- continguts: tipologia i seqüenciació

- els mecanismes d'ensenyament-aprenentatge
- observació de les conductes psicomotrius com a instrument d'avaluació.

4.4.- Les unitats didàctiques

- criteris d'elecció
- elaboració
- avaluació

METODOLOGIA

- Sessions pràctiques:

- Vivències corporals pròpies dels alumnes en el joc i l'activitat motriu.
- Transferència didàctica per a la pràctica docent a l'Escola d'Educació Infantil

- Sortida de camp:

- observació de conductes motores
- observació d'elements educatius

- Sessions d'estudi teòric i reflexió:

- Exposició del professorat
- Lectura i discussió de textos
- Anàlisi de materials: audio-visuals, didàctics, bibliogràfics
- Anàlisi de conductes motores

AVALUACIÓ

- Es valorarà l'assistència i la participació a les classes.
- Es valorarà la capacitat de reflexió teòrica i didàctica referida als continguts que es tractin.
- La realització d'un projecte de programació d'educació corporal a l'etapa d'Educació Infantil.
- Es realitzaran dues proves escrites, dels temes del programa.

BIBLIOGRAFIA

Educació psicomotriu de 0 a 3 anys

- ARNAIZ, V. y otros (1985): *L'activitat psicomotriu a l'Escola Bressol*. Barcelona. ICE de la UB.
- BRUEL, A. (1994): *Juegos motores con niñas y niños de 2 y 3 años*. Madrid. Narcea, S.A.
- BUSQUÉ, M. (1991): *Jocs de falda*. Barcelona. ICE de la UAB.
- CORIAT, L. (1974): *Maduración psicomotriz en el primer año del niño*. Buenos Aires. Hemisur.
- FALK, J. (ed) (1991): *Educar als 3 primers anys*. Barcelona. A.A.P.S.A.-Rosa Sensat.
- GELONCH, M. i altres (1997): *GUIA d'activitats i d'equipaments per a l'educació física 0-3*. Barcelona. Rosa Sensat
- GASSIER, J. (1992): *Manual del desarrollo psicomotor del niño*. Barcelona. Masson.
- KOUPERNICK, C. (1978): *Desarrollo psicomotor de la primera infancia*. Barcelona. Planeta.
- KOUPERNICK, C. (1981): *El desarrollo neuropsíquico del lactante*. Barcelona. Paideia.
- LAPIERRE, A. (1978): *La educació psicomotriz en la Escuela Maternal*. Barcelona. Científico-Médica.
- LAPIERRE, A. (1985): *El adulto frente al niño de 0 a 3 años*. Barcelona. Científico-Médica.
- LEBOYER, F. (1993): *Xantala. Un art tradicional: el massatge dels infants*.
- NAVARRO, M. (1991): *Moixaines i jocs de falda*. Barcelona. A.A.P.S.A.-Rosa Sensat.
- ROS, R. (1991): *Barrila de titella*. Barcelona. A.A.P.S.A.-Rosa Sensat.
- ZUKUNFT, B. (1994): *Ginmasia para bebés*. Barcelona. Paidotribo.
- VVAA(1998): *Fites de desenvolupament del naixement als tres anys*. Barcelona. ICE-UAB

Educació psicomotriu de 3 a 6 anys

- ANGEL, C i altres (1982): *La psicomotricitat als primers anys d'escola*. Barcelona. Barcanova.
- ANGEL, C. (1987): "El desarrollo psicomotor", en MAYORS: *La Psicología en la Escuela Infantil*. Madrid. Anaya.
- ANGEL, C. (1987): "La actividad psicomotriz en la Escuela Infantil", en MAYORS: *La Psicología en la Escuela Infantil*. Madrid. Anaya..
- BLAZQUEZ, D.; ORTEGA, E. (1991): *La actividad motriz en el niño de 3 a 6 años*. Madrid. Cincel.
- DOMINGO, Q. (1990): *Psicomotricidad*. Seco Olea
- GARCÍA J.A.; BERRUEZO, P.P. (1994): *Psicomotricidad y educación infantil*. Madrid. CEPE.
- GARCÍA J.A.; FERNÁNDEZ, F. (1994): *Juego y Psicomotricidad*. Madrid. CEPE.
- GODALL, T.; HOSPITAL, A. (1996): *50 propuesta de actividades motrices para el segundo ciclo de educación infantil. 5/6 años*. Barcelona. Paidotribo.
- LLEIXA, T. (1992): *La Educación Física en el Preescolar y en el Ciclo Inicial*. Barcelona. Paidotribo.

Educació psicomotriu de 0 a 6 anys

- CALMY, G. (1979): *La educación del gesto gráfico*. Barcelona. Fontanella.
- CONDE J. L., VICIANA, V. (1997): *Fundamentos para el desarrollo de la motricidad en edades tempranas*. Archidona. Aljibe.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1992): *Àrea 1: Descoberta d'un mateix*, en Currículum d'Educació Infantil. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.
- LE BOULCH, J. (1994): *El desarrollo psicomotor desde el nacimiento a los 6 años*. Barcelona. Paidós.
- SUGRAÑES, E. (1988): "La educación psicomotriz (I) y (II)", en: MOLL, B.(dir.): *La Escuela Infantil de 0 a 6 años*. Madrid. Anaya.

TAVERNIER, R. (1987): *La escuela antes de los 6 años*. Barcelona. Martínez Roca.

V.V.AA. (1990): *La educación infantil 0 - 6 años. Vol. I, II, y III*. Barcelona. Paidotribo.

V.V.A.A. (1996): *Desarrollo de habilidades en niños pequeños*. Madrid. Pirámide.

VAYER, P. (1972): *El diálogo corporal*. Barcelona. Científico-Médica.

ZARCO, J.A. (1992): *Desarrollo infantil i educación física*. Archidona. Aljibe.

Educació psicomotriu de 0 a 12 anys

ANTON, M. I altres (1988): *Soca-Tira. Psicomotricitat, Dinàmica i Dansa a l'Escola*. Barcelona. Graó.

EL SAC DE DANSES (1994): *El galop. Danses catalanes i jocs dansats*. Barcelona. Altafulla

FORNER, A. (1991): *Psicomotricitat i expressió corporal. Programació escolar de 3 a 9 anys*. Barcelona. ICE de la UB.

GIMENEZ, T. I altres (1983): *Música, Plàstica i Psicomotricitat. Cicle Inicial / Música, Plàstica y Psicomotricidad. Ciclo Inicial*. Barcelona. Onda.

HENGSTENBERG, E (1994): *Desplegándose*. Barcelona. Los libros de la liebre de marzo.

LAPIERRE, A.- AUCOUTURIER, B. (1974): *Los contrastes*. Barcelona. Científico-Médica.

LAPIERRE, A.- AUCOUTURIER, B. (1974): *Los matices*. Barcelona. Científico-Médica.

LAPIERRE, A.- AUCOUTURIER, B. (1977): *Asociaciones de contrastes, estructuras y ritmos*. Barcelona. Científico-Médica.

LLEIXÀ, T. (1989): *La Educación Física en Preescolar y en el Ciclo Inicial - 4 a 8 años-*. 2ª edició. Barcelona. Paidotribo.

LORA, J. (1991): *La expresión corporal*. Barcelona. Paidotribo.

LURÇAT, L (1980): *Pintar, dibujar, escribir y pensar*. Madrid. Cincel.

PIKLER, E. (1985): *Moverse en libertad*. Madrid. Narcea.

Educació psicomotriu i necessitats educatives especials

BERRUEZO ADELANTADO, P.P. (1990): *La pelota en el desarrollo psicomotor*. Madrid. CEPE.-G. Núñez.

COBOS ALVAREZ, P. (1995): *El desarrollo psicomotor y sus alteraciones. Manual práctico para evaluarlo y favorecerlo*. Madrid. Pirámide.

RUIZ PEREZ, L.M. (1986): *Actividades físicas y deficiencia mental*. Madrid. INEF.

TORO BUENO ,S.- ZARCO RESA, J.A.(1995): *Educación Física para niños y niñas con necesidades educativas especiales*. Archidona. (Málaga). Aljibe.